

*Załącznik do Uchwały Zarządu
Banku Spółdzielczego w Jaworznie
Nr 72/2019 z dnia 21.06.2019 roku*

**Bank Spółdzielczy
w Jaworznie**

**Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej
oraz inne informacje podlegające ujawnianiu
Banku Spółdzielczego w Jaworznie
według stanu na dzień 31.12.2018 roku**

Jaworzno, czerwiec 2019r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Informacje o Banku.....	3
2.1. Informacja o stopie zwrotu z aktywów.....	4
2.2. Informacja o działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.....	4
3. Cele, strategie i zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.....	4
3.1. Ryzyko kredytowe.....	7
3.1.1. Ryzyko kredytowe ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.....	7
3.1.2. Ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych.....	8
3.1.3. Utrata wartości ekspozycji kredytowych.....	8
3.1.4. Polityka zabezpieczeń.....	13
3.1.5. Ryzyko koncentracji zaangażowań.....	13
3.1.6. Zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji zaangażowań.....	15
3.2. Ryzyko płynności.....	16
3.3. Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym.....	22
3.4. Ryzyko operacyjne.....	24
3.5. Ryzyko braku zgodności.....	25
3.6. Ryzyko kapitałowe.....	26
4. Fundusze własne.....	27
5. Adekwatność kapitałowa.....	28
6. Dźwignia finansowa.....	31
7. Aktywa wolne od obciążeń	31
8. Polityka w zakresie wynagrodzeń.....	32
9. Informacje podlegające ogłaszaniu zgodnie z art.111a ust.4 ustawy Prawo bankowe.....	35
9.1. Opis systemu zarządzania , w tym systemu zarządzania ryzykiem.....	35
9.2. Opis systemu kontroli wewnętrznej.....	35
9.2.1. Cele systemu kontroli wewnętrznej.....	35
9.2.2. Rola Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu.....	35
9.2.3. Schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku.....	37
9.2.4. Funkcja kontroli.....	38
9.2.5. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność stanowiska ds. zgodności.....	39
9.2.6. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą Banku.....	40
9.3. Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń.....	40
9.4. Informacje o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art.22aa ustawy Prawo bankowe.....	40

1. Wstęp

Bank ujawnia informacje o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczące adekwatności kapitałowej oraz informacje podlegające ogłaszaniu zgodnie z wymogami określonymi w *Części Ósmej, tytule II Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające Rozporządzenie (UE) nr 648/2012.*

Niniejsze *Ujawnienie* obejmuje również informacje, o których mowa w art.111a Ustawy *Prawo bankowe*.

Wszystkie dane ilościowe prezentowane są w tysiącach złotych.

2. Informacje o Banku

Bank Spółdzielczy w Jaworznie z siedzibą w Jaworznie przy ul. Stojałowskiego 10 jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym w Katowicach, Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000112955. Jednostce nadano numer statystyczny REGON: 000499235 oraz NIP : 632 -000 -00-16. Bank prowadzi swą działalność od 1920 roku.

Bank jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.613), Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku *Prawo bankowe* (t.j. Dz.U. z 2018 roku, poz. 2187 z późn.zm.), ustawy z dnia 16 września 1982 roku *Prawo spółdzielcze* (t.j. Dz.U. z 2018 roku, poz. 1285 z późn.zm.), innych ustaw oraz na podstawie *Statutu Banku*.

Bank, działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną.

Bank jest zrzeszony z Bankiem Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie na mocy umowy zrzeszenia zawartej w dniu 27 marca 2002 roku.

W dniu 30 sierpnia 2016 roku Bank Spółdzielczy w Jaworznie przystąpił do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. System został utworzony zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających i uznany przez Komisję Nadzoru Finansowego decyzją z dnia 22 grudnia 2015 roku.

2.1. Informacja o stopie zwrotu z aktywów

Na podstawie art. 111a ustawy *Prawo bankowe* Bank Spółdzielczy w Jaworznie podaje do publicznej wiadomości stopę zwrotu z aktywów (ROA) obliczoną jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wyznaczona w ten sposób stopa zwrotu z aktywów ukształtowała się na poziomie 1,17%.

2.2. Informacja o działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Bank Spółdzielczy w Jaworznie nie prowadzi działalności poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie ze *Statutem*, Bank działa na terenie Jaworzna - miasta na prawach powiatu, województwa śląskiego oraz powiatu chrzanowskiego, olkuskiego i oświęcimskiego z województwa małopolskiego

3. Cele, strategię i zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka reguluje zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku *Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Jaworznie* oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku regulaminy, polityki i instrukcje, obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne. Ryzyka uznawane przez Bank jako trwale istotne to:

- 1) ryzyko kredytowe - jest to ryzyko potencjalnej straty z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta;
- 2) ryzyko koncentracji zaangażowań - zagrożenie wynikające z nadmiernej koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzącym tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka banku;
- 3) ryzyko płynności - zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat;
- 4) ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym - ryzyko strat wynikających z niekorzystnych zmian stóp procentowych, które prowadzą do spadku przychodów

odsetkowych, wzrostu kosztów odsetkowych lub zmniejszenia wartości bieżącej netto pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych (dotyczy również pozycji zabezpieczających te pozycje);

- 5) ryzyko operacyjne - to możliwość wystąpienia straty wynikającej z nieodpowiednich lub zawodnych procedur wewnętrznych, błędów ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując także ryzyko prawne;
- 6) ryzyko braku zgodności - skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
- 7) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) - ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) identyfikację ryzyka, która polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Banku. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, a także sporządza się prognozy i plany uwzględniające przewidywany poziom ryzyka;
- 2) pomiar ryzyka - zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku;
- 3) ocenę/szacowanie ryzyka - określenie siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka;,
- 4) monitorowanie ryzyka - polega na monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np.limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń);
- 5) raportowanie ryzyka obejmujące cykliczne informowanie Kierownictwa o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach;
- 6) stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko - polega w szczególności na przyjmowaniu regulacji wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji

na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza - sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność;
- 2) Komitet Audytu - wspiera działania Rady Nadzorczej Banku w celu prawidłowego i skutecznego stosowania przez Bank zasad sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej oraz współpracy z biegłym rewidentem;
- 3) Zarząd - odpowiada za opracowanie i wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem, w tym strategii zarządzania ryzykiem, a także za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku zapewnia, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny - to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj. etapach: identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania, a jeśli to konieczne - Zarząd Banku podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu;
- 4) Komitet Kredytowy - uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank;
- 5) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, w którym wyodrębnia się:
 - a) Stanowisko ds. analiz ryzyka - gromadzi, przetwarza, dokonuje pomiaru oraz sporządza i przekazuje odpowiednim organom Banku określone analizy dotyczące podejmowanego przez Bank ryzyka;
 - b) Stanowisko ds. zgodności - identyfikuje, ocenia, kontroluje i monitoruje ryzyko braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawia raporty w tym zakresie Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku;
- 6) System kontroli wewnętrznej zorganizowany na trzech niezależnych poziomach, gdzie:
 - a) na poziomie I kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby

z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków ;

- b) poziom II to kontrola wewnętrzna instytucjonalna realizowana przez Bank Zrzeszający, Stanowisko ds. zgodności oraz kontrola funkcjonalna, niezależne od procesu zarządzania na poziomie I.
 - c) poziom III to funkcja audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Kontrola ma za zadanie badanie i ocenę w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.
- 7) Pozostali pracownicy - mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń. Wszyscy pracownicy odpowiadają za zapewnienie zgodności wykonywanych przez siebie czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych.

3.1. Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 3) działania organizacyjno-proceduralne.

Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, struktury podmiotowej i przedmiotowej oraz przepisów zewnętrznych.

3.1.1. Ryzyko kredytowe ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank dokonuje jego pomiaru i oceny, analizując:

- 1) poziom zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,
- 2) jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
- 3) wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej,
- 4) bieżącą ocenę wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki, ubezpieczenie nieruchomości,
- 5) poziom wskaźnika LtV - jest to wskaźnik wyrażający stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości zabezpieczenia na nieruchomości .

Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości, stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych. Weryfikacja i monitoring prowadzone są na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę oraz informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku, z wykorzystaniem między innymi bazy danych o nieruchomościach, zawartej w Systemie Analiz i Monitorowania Rynku Obrotu Nieruchomościami (AMRON).

3.1.2. Ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych

Celem polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w obszarze detalicznych ekspozycji kredytowych w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwości na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływania na poziom ryzyka tych ekspozycji, poprzez właściwy dobór klientów.

Bank posiada, tworzy i aktualizuje regulacje wewnętrzne, które określają zasady obowiązujące w procesie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, Bank wyznacza limity wewnętrzne:

- 1) dla portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 2) dla poszczególnych rodzajów detalicznych ekspozycji kredytowych.

3.1.3. Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Bank Spółdzielczy w Jaworznie definiuje należności przeterminowane i dokonuje ich klasyfikacji zgodnie z kryteriami określonymi w *Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 roku (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 520)*.

Jako ekspozycję przeterminowaną, Bank uznaje każdą należność z tytułu kapitału lub odsetek nie spłaconą w terminie. Ekspozycjami zagrożonymi są należności poniżej

standardu, wątpliwe i stracone. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z ww. *Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków*.

Bank tworzy rezerwy celowe, odpisy aktualizujące odnoszące się do odsetek od ekspozycji kredytowych oraz rezerwę na ryzyko ogólne. Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności tworzone są na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii "pod obserwacją",
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub „stracone”.

Wysokość tworzonych rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności jest bezpośrednio związana z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Tabela 1. Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe w okresie od dnia 01.01.2018 roku do dnia 31.12.2018 roku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	22	0	0	290	312
Zwiększenia	6	0	0	3	9
Utworzenie rezerw celowych	6	0	0	3	9
Zmniejszenia	28	0	0	34	62
Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	28		0	34	62
Odpisanie do ewidencji pozabilansowej	0	0	0	0	0
Zmiany z tytułu przekwalifikowania	0	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	0	0	0	259	259

Tabela 2. Informacja o stanie odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi, odnoszące się do odsetek w okresie od dnia 01.01.2018 roku do dnia 31.12.2018 roku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Na należności normalne i pod obserwacją	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
Stan na początek okresu	0	0	0	313	313
Zwiększenia	0	0	0	4	4
Utworzenie odpisów aktualizujących	0	0	0	4	4
Zmniejszenia	0	0	0	27	27
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	0		0	27	27
Stan na koniec okresu	0	0	0	290	290

Rezerwa na ryzyko ogólne tworzona jest zgodnie z art.130 ustawy Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2018 roku, poz.2187 z późn.zm.) na pokrycie niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej. Tworzenie i rozwiązywanie rezerwy dokonywane jest na podstawie oceny ryzyka, uwzględniającej w szczególności wielkość należności oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych. Wartość rezerwy na ryzyko ogólne na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 400 tys. złotych.

Całkowitą kwotę ekspozycji na ryzyko kredytowe według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz średnią kwotę ekspozycji za 2018 rok w podziale na klasy zaprezentowano w tabeli numer 3.

Tabela 3. Ekspozycje na ryzyko kredytowe (w tys. złotych)

Ekspozycje według Metody Standardowej	Kwota ekspozycji po odliczeniu korekt wartości i rezerw według stanu na dzień 31.12.2018r.	Średnia kwota ekspozycji po odliczeniu korekt wartości i rezerw za okres.01.01.-31.12.2018r.
Rządy centralne lub banki centralne	16 168	15 327
Podmioty sektora publicznego	100	75
Instytucje - banki	21 484	20 095
Przedsiębiorstwa	20 880	21 800
Detaliczne	5 083	5 228
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	7 205	7 455
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	31	49
Ekspozycje kapitałowe	1 440	1 440
Inne pozycje	1 729	1 487
OGÓŁEM	74 120	72 956

Tabela 4. Struktura ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania według stanu na dzień 31.12.2018r. (w tys. złotych)

Klasa ekspozycji	Ekspozycja pierwotna	Rezerwy celowe i odpisy aktualizacyjne związane z ekspozycją pierwotną	Ekspozycja po odliczeniu rezerw i odpisów aktualizacyjnych
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	400	-369	31
Ekspozycje detaliczne	180	-180	0
Ogółem	580	-549	31

**Tabela 5. Struktura aktywów według terminów zapadalności na dzień 31.12.2018r.
(wartość nominalna w tys. zł)**

Bez określonego terminu	Należności od sektora finansowego	5 372
	Należności od sektora niefinansowego	301
	Instrumenty kapitałowe	1 440
	Pozostałe pozycje aktywów	1 735
	Razem	8 848
<= 1 tygodnia	Należności od sektora finansowego	6 104
	Należności od sektora niefinansowego	370
	Instrumenty dłużne - bony pieniężne NBP	16 170
	Razem	22 644
>1 tygodnia <= 1 miesiąca	Należności od sektora finansowego	500
	Należności od sektora niefinansowego	625
	Razem	1 125
>1 miesiąca <= 3 miesięcy	Należności od sektora finansowego	3 800
	Należności od sektora niefinansowego	1 663
	Instrumenty dłużne-obligacje BPS S.A.	800
	Razem	6 263
>3 miesięcy <= 6 miesięcy	Należności od sektora finansowego	1 400
	Należności od sektora niefinansowego	3 903
	Należności od sektora budżetowego	100
	Instrumenty dłużne-obligacje BPS S.A.	1 000
	Razem	6 403
>6 miesięcy <= 12 miesięcy	Należności od sektora niefinansowego	4 323
	Instrumenty dłużne-obligacje BPS S.A.	700
	Razem	5 023
>1 roku <= 2 lat	Należności od sektora niefinansowego	3 846
>2 lat <= 5 lat	Należności od sektora niefinansowego	6 429
	Instrumenty dłużne-obligacje BPS S.A.	150
	Razem	6 579
>5 lat <= 10 lat	Należności od sektora niefinansowego	6 065
	Instrumenty dłużne-obligacje BPS S.A.	1 600
	Razem	7 665
>10 lat <= 20 lat	Należności od sektora niefinansowego	4 142
> 20 lat	Należności od sektora niefinansowego	261
Ogółem, z tego:		72 799
Należności od sektora finansowego		17 176
Należności od sektora niefinansowego		31 928
Należności od sektora budżetowego		100

Instrumenty dłużne i kapitałowe	21 860
Pozostałe pozycje aktywów	1 735

3.1.4. Polityka zabezpieczeń

Bank podejmując decyzję o zaangażowaniu kredytowym dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczeń Bank ocenia według ich płynności, aktualnej wartości rynkowej oraz wpływu na poziom tworzonych rezerw. Bank preferuje zabezpieczenia umożliwiające pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.

Ustanawiane przez Bank zabezpieczenia są adekwatne do:

- 1) rodzaju kredytu,
- 2) okresu kredytowania,
- 3) kwoty kredytu,
- 4) typowego i indywidualnego ryzyka kredytu, w tym ryzyka kredytowego klienta,
- 5) statusu prawnego kredytobiorcy.

Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:

- 1) zabezpieczenia osobiste, charakteryzujące się odpowiedzialnością osobistą dłużnika z tytułu zabezpieczeń, a zatem całym jego majątkiem do wysokości zadłużenia; do zabezpieczeń osobistych zalicza się między innymi: weksel własny in blanco, poręczenie wekslowe, poręczenie według prawa cywilnego, przystąpienie do długu;
- 2) zabezpieczenia rzeczowe ograniczające się do poszczególnych składników majątku dłużnika z tytułu zabezpieczenia, dające pierwszeństwo zaspokojenia się z obciążonej rzeczy, na przykład hipoteka, przewłaszczenie rzeczy ruchomej.

W celu wczesnej identyfikacji sygnałów ostrzegania i podejmowania działań ograniczających ryzyko kredytowe w Banku prowadzony jest monitoring zabezpieczeń.

Zakres prowadzonego monitoringu zabezpieczeń to:

- 1) kontrola zgodności warunków decyzji kredytowej z warunkami zawartymi w umowie kredytu oraz umowach zabezpieczeń;
- 2) analiza stanu ustanowionych zabezpieczeń.

3.1.5. Ryzyko koncentracji zaangażowań

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak

i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego Bank stosuje i monitoruje limity zaangażowań, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż oraz zabezpieczeń. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań.

Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku.

Zgodnie z *Instrukcją funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku Spółdzielczym w Jaworznie* w Banku badana jest istotność ryzyk wynikających z zaangażowań kredytowych odnoszących się do:

- 1) koncentracji dużych ekspozycji;
- 2) koncentracji w ten sam sektor gospodarczy;
- 3) koncentracji w ten sam rejon geograficzny;
- 4) koncentracji w jednorodny instrument finansowy;
- 5) koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia kredytowego.

W przypadku, gdy zaangażowanie dla danego ryzyka koncentracji przekroczy ustalony wewnętrzny limit, Bank wylicza wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu tego ryzyka.

W 2018 roku w Banku nie wystąpiła konieczność utworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka koncentracji.

Tabela 6. Struktura zaangażowania kredytowego według segmentów branżowych na dzień 31.12.2018 roku

Branża	Udział % w zaangażowaniu kredytowym wobec podmiotów gospodarczych ogółem
Działalność produkcyjna	10,55%
Budownictwo	27,32%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	16,32%
Transport i gospodarka magazynowa	16,64%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0,47%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2,35%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0,13%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	23,51%
Pozostała działalność usługowa	2,71%
Razem	100,00%

Tabela 7. Struktura zaangażowania kredytowego Banku wobec największych podmiotów według stanu na dzień 31.12.2018r.

Podmiot	Udział % w portfelu kredytowym ogółem
Podmiot A	10,38%
Podmiot B	8,70%
Podmiot C	8,50%
Podmiot D	6,14%
Podmiot E	5,50%
Razem zaangażowanie bilansowe i pozabilansowe podmiotów	39,22%

3.1.6. Zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego, w tym ryzyka koncentracji zaangażowań

W ramach cyklicznych informacji przekazywanych Zarządowi monitorowany jest profil ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji Banku). W cyklach miesięcznych sporządzane są raporty zawierające:

- 1) strukturę jakościową ekspozycji kredytowych, w tym strukturę jakościową detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 2) analizę produktową i podmiotową portfela kredytowego,
- 3) analizę zobowiązań pozabilansowych udzielonych,
- 4) analizę zaangażowań równych lub przekraczających 500 tys. złotych,
- 5) wykorzystanie limitów koncentracji zaangażowań, w tym limitów dotyczących portfela detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 6) test warunków skrajnych według I scenariusza - koncentracja portfela kredytowego.

W cyklach kwartalnych sporządzane są raporty zawierające:

- 1) strukturę ekspozycji według wag ryzyka,
- 2) poziom i dynamikę "dużych" zaangażowań, to jest zaangażowań równych lub przekraczających 10% funduszy własnych Banku oraz kredytów i innych zobowiązań udzielonych członkom Zarządu Banku i organów statutowych oraz osobom na stanowiskach kierowniczych.

W cyklach półrocznych sporządzany jest test warunków skrajnych według II scenariusza - koncentracja podmiotowa.

W cyklach rocznych sporządza się:

- 1) informację związaną z działaniami windykacyjnymi i restrukturyzacyjnymi Banku,
- 2) analizę ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości,
- 3) analizę ryzyka branż, w których występują "duże" zaangażowania,
- 4) testy warunków skrajnych według III scenariusza - koncentracja zabezpieczeń hipotecznych oraz testy w zakresie detalicznych ekspozycji kredytowych.

Raporty przedkładane Radzie Nadzorczej w cyklach kwartalnych zawierają syntetyczne informacje w zakresie ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji zaangażowań, w tym ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych. W cyklach rocznych przedkładana jest informacja w zakresie ryzyka ekspozycji kredytowych finansujących nieruchomości oraz zabezpieczonych hipotecznie.

3.2. Ryzyko płynności

Celem procesu zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie możliwości realizowania zobowiązań Banku na bazie bieżącej, zdolności do utrzymania płynności w krótkim, średnim i długim okresie zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych - tak na poziomie Banku, jak i rynku - ograniczających dostęp do zabezpieczonych i niezabezpieczonych źródeł finansowania.

Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez:

- 1) utrzymanie poziomu płynności zapewniającego regulowanie wszystkich zobowiązań w umownych terminach,
- 2) utrzymywanie nadwyżki płynności, złożonej z wolnych od obciążeń, wysokiej jakości aktywów umożliwiającej przetrwanie różnorodnych zdarzeń kryzysowych,
- 3) zapewnienie stabilnych, zdywersyfikowanych źródeł finansowania o odpowiedniej jakości,
- 4) optymalne zarządzanie środkami płynnymi, w tym nadwyżkami środków finansowych.

Rola i odpowiedzialność organów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem płynności:

- 1) Rada Nadzorcza, w ramach wypełniania swoich funkcji i odpowiedzialności za proces zarządzania ryzykiem w Banku, nadzoruje realizację polityki zarządzania ryzykiem płynności. Rada zatwierdza maksymalny poziom ryzyka płynności, jaki może obciążać działalność Banku (apetyt na ryzyko) oraz strukturę organizacyjną Banku w zakresie

zarządzania ryzykiem płynności dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka.

- 2) Zarząd Banku w zakresie swoich kompetencji, ponosi odpowiedzialność za ryzyko płynności jakie ponosi Bank oraz za efektywność metod zarządzania tym ryzykiem. Zarząd odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych polityk oraz procedur w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.
- 3) Prezes Zarządu pełni nadzór nad zarządzaniem ryzykiem płynności, w tym nad realizacją Polityki w zakresie zarządzania ryzykiem.
- 4) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz wykonuje bezpośrednio bieżące zadania związane z utrzymywaniem krótko-, średnio- i długookresowej płynności Banku.
- 5) Pozostali pracownicy są zobowiązani do przygotowywania i dostarczania informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania płynnością Banku, a także do wykonywania zadań związanych z realizacją planów i procedur awaryjnych.

W ramach zabezpieczenia płynności Bank korzysta z następujących czynności wykonywanych przez Bank Zrzeszający:

- 1) lokowanie nadwyżek środków finansowych Banku poprzez przyjmowanie depozytów,
- 2) zakup bonów pieniężnych NBP,
- 3) dokonywanie zasileń i przyjmowanie odprowadzeń gotówki.

Bank stosuje szereg metod pomiaru i oceny ryzyka płynności w postaci:

- 1) rozpoznawania zapotrzebowania na środki płynne (w tym płynność śróddzienną),
- 2) pomiaru i oceny zapasu środków płynnych, w tym nadzorczych miar płynności,
- 3) pomiaru i oceny stabilności źródeł finansowania, w tym szacowanie, prognoza i ocena środków stabilnych (w tym osadu), pomiar i ocena odnawialności i zrywalności depozytów, pomiar i ocena wpływu koncentracji źródeł finansowania na stabilność źródeł finansowania,
- 4) stosowania metody analizy przepływów, w tym z użyciem analizy luki płynności (urealnionej) do celu pomiaru: płynności krótkoterminowej, średnioterminowej, długoterminowej,
- 5) analizy płynności długoterminowej, w tym dokonywanie pogłębionej analizy płynności długoterminowej,

- 6) oceny wpływu wybranych wskaźników ekonomicznych na płynność, a także ocena wskaźników wczesnego ostrzegania,
- 7) pomiaru i oceny wykonania odpowiednich limitów,
- 8) analizy wpływu wdrażanych nowych produktów na ryzyko płynności.

Z punktu widzenia zarządzania płynnością najważniejsza jest analiza poziomu płynności w ujęciu krótko- i średnioterminowym. W tabeli nr 8 przedstawiono kalkulację miar płynności M1 i M2 określonych w *Załączniku nr 3 do Uchwały Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku.*

Tabela 8. Kalkulacja miar płynności Banku Spółdzielczego w Jaworznie
(w tys. zł)

Aktywa		31.03.2018r.	30.06.2018r.	30.09.2018r.	31.12.2018r.	
A1	Podstawowa rezerwa płynności	24 060	26 721	21 521	28 122	
A2	Uzupełniająca rezerwa płynności	1 000	3 100	3 500	500	
A3	Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	9 387	5 814	10 984	10 063	
A4	Aktywa o ograniczonej płynności	32 453	32 707	33 647	31 928	
A5	Aktywa niepłynne	2 051	2 047	2 005	2 009	
A6	Aktywa ogółem	68 951	70 389	71 657	72 622	
Pasywa		31.03.2018r.	30.06.2018r.	30.09.2018r.	31.12.2018r.	
B1	Fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i wymogu z tytułu ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	15 723	16 531	16 532	16 537	
Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość na dzień 31.03.2018r.	Wartość na dzień 30.06.2018r.	Wartość na dzień 30.09.2018r.	Wartość na dzień 31.12.2018r.
M1	Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem (A1+A2/A6)	0,20	0,36	0,42	0,35	0,39
M2	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1/A5)	1,00	7,67	8,08	8,25	8,23

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającego Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady

(UE) Nr 575/2013 Bank obliczał w każdym dniu sprawozdawczym wskaźnik pokrycia wypływów netto LCR.

Szczegółowy wymóg pokrycia wypływów netto jest równy stosunkowi posiadanego przez Bank zabezpieczenia przed utratą płynności do jego wypływów płynności netto przez okres występowania warunków skrajnych trwający 30 dni kalendarzowych; wymóg ten jest wyrażony procentowo.

Minimalny, wymagany prawem, poziom wskaźnika LCR wynosi 100%.

Tabela 9. Wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR) Banku Spółdzielczego w Jaworznie

Wyszczególnienie	31.03.2018r.	30.06.2018r.	30.09.2018r.	31.12.2018r.
Zabezpieczenie przed utratą płynności (w tys.zł)	14 221	18 683	14 460	17 272
Wypływy płynności netto ogółem (w tys. zł)	3 173	3 341	3 467	3 483
Wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR)	448%	559%	417%	496%

Zarządzając ryzykiem płynności bank powinien utrzymywać odpowiednią nadwyżkę płynności, złożoną z łatwo zbywalnych aktywów, w celu zabezpieczenia możliwości przetrwania sytuacji kryzysowych związanych z ryzykiem płynności.

Aktywa wchodzące w skład nadwyżki płynności powinny spełniać następujące wymogi:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) wysoka płynność na rynku lub transakcji bezpośrednich,
- 4) łatwa zbywalność,
- 5) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania tych aktywów w celu pozyskania środków,
- 6) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Składniki nadwyżki płynności według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku zaprezentowano w tabeli nr 10.

Tabela 10. Nadwyżka płynności Banku Spółdzielczego w Jaworznie według stanu na dzień 31.12.2018r.

Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł
Kasa	1 089
Środki na rachunku bieżącym i lokatach w Banku Zrzeszającym z terminem zapadalności do 1 dnia roboczego włącznie	1 324
Bony pieniężne NBP	16 170
Nadwyżka płynności	18 583

Podstawowym źródłem finansowania działalności Banku są przyjęte depozyty od osób prywatnych oraz innych podmiotów niefinansowych. Bank dąży do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności. Zarządzanie bazą depozytową Banku poprzez przyjęte limity koncentracji zakłada ograniczenia w zakresie uzależnienia od poszczególnych źródeł finansowania.

Strukturę źródeł finansowania według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiono w tabeli nr 11.

Tabela 11. Struktura podstawowych źródeł finansowania Banku Spółdzielczego w Jaworznie według stanu na dzień 31.12.2018r.

Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł	% udział w depozytach ogółem
Depozyty bieżące osób prywatnych	20 019	36,93
Depozyty terminowe osób prywatnych	25 800	47,60
Razem depozyty osób prywatnych	45 819	84,53
Depozyty bieżące pozostałych podmiotów niefinansowych	6 804	12,55
Depozyty terminowe pozostałych podmiotów niefinansowych	1 559	2,88
Razem depozyty pozostałych podmiotów niefinansowych	8 363	15,43
Depozyty bieżące jednostek budżetowych	23	0,04
RAZEM BAZA DEPOZYTOWA	54 205	100

Analiza luki płynności jest instrumentem pomocnym w zarządzaniu płynnością. Luka płynności (kontraktowa) to zestawienie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w danym przedziale czasowym sporządzane na podstawie szacunków przepływów pieniężnych w celu ustalenia przyszłego poziomu płynności. Występowanie dodatniej/ujemnej różnicy pomiędzy sumą aktywów zapadających a sumą pasywów wymagalnych i pozycji pozabilansowych w danym przedziale czasowym wskazuje

na utrzymywanie luki dodatniej/ujemnej. Luka dodatnia wskazuje na utrzymywanie nadwyżki płynności.

W celu realnego ustalenia przyszłego poziomu płynności Bank dokonuje urealnienia terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów (urealniona luka płynności). Urealnienie uwzględnia założenia dotyczące między innymi wcześniejszych wypłat depozytów, późniejszych spłat kredytów, stabilności źródeł finansowania.

Kontraktową i urealnioną lukę płynności według stanu dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiono w tabeli numer 12.

Tabela 12. Kontraktowa i urealniona luka płynności Banku Spółdzielczego w Jaworznie według stanu na dzień 31.12.2018r.

Kontraktowa luka płynności				
Wyszczególnienie	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 do 3 miesięcy	Powyżej 3 do 6 miesięcy	Powyżej 6 miesięcy do 1 roku
Aktywa ogółem wg terminów zapadalności w tys. zł	29 886	6 297	6 357	5 124
Pasywa ogółem wg terminów zapadalności w tys. zł	33 048	7 403	10 342	3 258
Luka płynności	-3 162	-1 106	- 3 985	1 866
Luka płynności skumulowana	-3 162	-4 268	- 8 253	-6 387
Urealniona luka płynności				
Wyszczególnienie	Do 1 miesiąca	Powyżej 1 do 3 miesięcy	Powyżej 3 do 6 miesięcy	Powyżej 6 miesięcy do 1 roku
Aktywa ogółem wg terminów zapadalności w tys. zł	30 002	6 449	6 334	5 319
Pasywa ogółem wg terminów zapadalności w tys. zł	21 231	1 690	1 844	2 727
Luka płynności	8 771	4 759	4 490	2 592
Luka płynności skumulowana	8 771	13 530	18 020	20 612

Bank określa i analizuje scenariusze sytuacji związane z zagrożeniem utraty płynności (testy warunków skrajnych).

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank posiadał nadwyżkę płynności, która pozwala na przetrwanie w okresie tak zwanego "horyzontu przeżycia" w poszczególnych scenariuszach testów warunków skrajnych. W sytuacji skrajnej nie jest wymagane podejmowanie działań awaryjnych.

Do szacowania wewnętrznego wymogu kapitałowego na ryzyko płynności Bank wykorzystuje relację wartości posiadanych, na datę analizy, aktywów płynnych do aktywów ogółem. Bank dokonuje analizy sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek bazy depozytowej o 20%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości wskaźnika udziału aktywów płynnych w aktywach ogółem na poziomie minimum 20%.

Przyjmuje się założenie, że odpływ środków jest finansowany posiadanymi aktywami płynnymi, w związku z czym aktywa płynne pomniejsza się o 20% posiadanej na dzień analizy bazy depozytowej.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku udział aktywów płynnych w aktywach ogółem przy założeniu zaistnienia sytuacji szokowej ukształtował się na poziomie 24,54%. Nie wystąpiła w związku z powyższym konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na zabezpieczenie ryzyka płynności.

W ramach cyklicznych informacji przekazywanych Zarządowi monitorowany jest profil ryzyka płynności. W cyklach miesięcznych sporządzany jest raport zawierający:

- 1) kontraktową i urealnioną lukę płynności,
- 2) analizę struktury bilansu i zobowiązań pozabilansowych,
- 3) analizę nadzorczych miar płynności oraz wskaźników ekonomicznych umożliwiających ocenę stopnia narażenia Banku na ryzyko płynności,
- 4) analizę koncentracji zaangażowania źródeł finansowania aktywów,
- 5) wykorzystanie limitów wewnętrznych ograniczających narażenie Banku na ryzyko płynności.

W cyklach kwartalnych sporządza się testy warunków skrajnych w trzech wariantach : wariant wewnętrzny, wariant systemowy, wariant będący połączeniem obu ww. wariantów.

Raport przedkładany Radzie Nadzorczej Banku w cyklach kwartalnych zawiera syntetyczną informację dotyczącą ryzyka płynności.

3.3. Ryzyko ogólne stóp procentowych w portfelu bankowym

Ryzyko stopy procentowej wynika z następujących źródeł:

- 1) niedopasowania terminów zmiany oprocentowania aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych (ryzyko terminów przeszacowania)

- 2) zmian w relacjach między krzywymi dochodowości, które wpływają na ustalanie oprocentowania instrumentów znajdujących się w portfelu banku i powodują zmiany relacji pomiędzy oprocentowaniem tych instrumentów (ryzyko bazowe);
- 3) zmieniających się relacji między oprocentowaniem dla poszczególnych terminów zapadalności/wymagalności krzywej dochodowości (ryzyko zmiany kształtu krzywej dochodowości);
- 4) opcji związanych z oprocentowaniem, zawartych w produktach bankowych, na przykład opcja wcześniejszej spłaty (ryzyko opcji).

Celem strategicznym polityki Banku w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej jest minimalizacja ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na wynik finansowy Banku. Ponadto celem jest zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z tym ryzykiem, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych a przez to na zmiany przychodów i kosztów. W konsekwencji ma to utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów (funduszy własnych).

Strategia Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest między innymi na następujących zasadach:

- 1) do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
- 2) do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, na przykład badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, zmiany w kosztach odsetkowych i w konsekwencji zmiany w wyniku z tytułu odsetek,
- 3) zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym oraz kontroli ryzyka opcji klienta,
- 4) Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów.

Testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) wariantową analizę wpływu zmian wszystkich stóp referencyjnych o 100 i 200 punktów bazowych na wynik odsetkowy - test przeprowadza się w cyklach miesięcznych,
- 2) wariantową analizę wpływu zmian stawek bazowych o 100 punktów bazowych na

- wynik odsetkowy- test przeprowadza się w cyklach miesięcznych (jako stawki bazowe Bank przyjmuje stopę redyskonta weksli, stopę referencyjną, stawki WIBID,WIBOR),
- 3) wariantową analizę wpływu zmian wszystkich stóp referencyjnych o 400 punktów bazowych na wynik odsetkowy - test przeprowadza się w cyklach kwartalnych,
 - 4) symulację luki przeszacowania i jej wpływ na wyniki odsetkowe oraz kształtowanie się limitów, przyjmując założenie, że kredyty na finansowanie działalności gospodarczej o zmiennym oprocentowaniu, są oprocentowane według stopy stałej- test przeprowadza się w cyklach kwartalnych.

W ramach cyklicznych miesięcznych informacji przekazywanych Zarządowi monitorowany jest profil ryzyka stopy procentowej.

Rada Nadzorcza Banku otrzymuje w cyklach kwartalnych syntetyczną informację dotyczącą ryzyka stopy procentowej.

W wyniku przeprowadzonych testów na dzień 31 grudnia 2018 roku otrzymano następujące wyniki:

1. Zmiana dochodu odsetkowego przy założeniu zmiany wszystkich stóp referencyjnych o 400 punktów bazowych wyniosła 481 tys. złotych, co stanowi 2,84% wartości sumy posiadanych funduszy własnych, przy ustanowionym limicie 5%.
2. Zmiana dochodu odsetkowego na skutek szokowego niedopasowania stawek bazowych o 100 punktów bazowych wyniosła 490 tys. złotych, co stanowi 2,90% posiadanych funduszy własnych, przy ustanowionym limicie 3,5%.

W 2018 roku nie zaistniała konieczność utworzenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka stopy procentowej.

3.4. Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, budowę świadomości pracowników poprzez odpowiednie szkolenia i działania Zarządu, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania ryzyka i kontroli wewnętrznej.

W zakresie części ryzyka będącego ryzykiem systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, celem jest: systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa,

wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych oraz budowa świadomości ryzyka wśród pracowników poprzez niezbędne szkolenia i działania zarządcze.

Działania podejmowane w celu monitoringu i raportowania ryzyka obejmują:

- 1) wdrażanie i doskonalenie narzędzi informatycznych,
- 2) monitorowanie strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 3) monitorowanie wielkości Kluczowych Wskaźników Ryzyka,
- 4) raportowanie skutków ryzyka operacyjnego do Zarządu i Rady Nadzorczej zgodnie z systemem informacji zarządczej w cyklach kwartalnych.

Cele w zakresie zarządzania kadrami:

- 1) zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
- 2) stosowanie zasad dobrej praktyki w relacjach z klientami,
- 3) analiza skarg i wniosków związanych z działalnością Banku
- 4) organizacja szkoleń,
- 5) kontrola wewnętrzna.

W roku 2018 nie wystąpiły straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego.

3.5. Ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwą ochronę interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia.

Zapewnianie zgodności jest jednym z czterech celów systemu kontroli wewnętrznej i jest wyodrębnione w macyzy funkcji kontroli. W ramach tego celu Bank zapewnia, że jego działanie jest zgodne z przepisami prawa, zasadami etyki biznesowej, procedurami wewnętrznymi, standardami branżowymi i wytycznymi organów nadzoru.

Proces ograniczania ryzyka braku zgodności obejmuje działania zapobiegające występowaniu ryzyka braku zgodności oraz minimalizujące skutki jego wystąpienia.

W celu ograniczenia występowania ryzyka braku zgodności podejmowane są w szczególności następujące działania:

- 1) informowanie o zmianach w przepisach prawa,
- 2) ocena ryzyka braku zgodności oferowanych produktów i usług,
- 3) ocena zgodności przekazów informacyjnych, w tym reklamowych i marketingowych,
- 4) doradztwo dla pracowników Banku w zakresie ryzyka braku zgodności,
- 5) szkolenia z zakresu ryzyka braku zgodności.

W 2018 roku nie wystąpiły incydenty powiązane z ryzykiem braku zgodności.

Zarząd Banku i Rada Nadorcza w ramach systemu informacji zarządczej otrzymują w cyklach kwartalnych informację o wynikach identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności. W cyklach rocznych przedkłada się Radzie Nadzorczej i Zarządowi Banku sprawozdanie dotyczące oceny efektywności i skuteczności zarządzania ryzykiem braku zgodności.

3.6. Ryzyko kapitałowe

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiedniego poziomu funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wartości funduszy własnych z wygenerowanych zysków,
- 2) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych,
- 3) zarządzanie ryzykiem bankowym.

W ocenie istotności ryzyka kapitałowego Bank dokonuje w cyklach kwartalnych analizy:

- 1) struktury posiadanych funduszy w celu ustalenia stopnia koncentracji funduszu udziałowego,

2) koncentracji "dużych" udziałów.

Struktura posiadanych przez Bank funduszy jest korzystna; fundusz zasobowy stanowił na koniec 2018 roku 94,4% funduszy własnych Banku. Głównym źródłem zwiększania tego funduszu są generowane przez Bank zyski.

Za "duży" pakiet udziałów Bank uznaje kwotę sumy udziałów posiadanych przez jednego Członka Banku na poziomie co najmniej 5% funduszu udziałowego. Bank uznaje, że ryzyko koncentracji "dużych" pakietów udziałów jest istotne, jeżeli suma "dużych" pakietów udziałów jest większa niż 30% funduszu udziałowego.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku ww. wskaźnik ukształtował się na poziomie 28,08%. W związku z powyższym nie wyznaczono wewnętrznego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka koncentracji "dużych" pakietów udziałów.

Zarząd Banku w ramach systemu informacji zarządczej otrzymuje w cyklach kwartalnych informację w zakresie adekwatności kapitałowej z uwzględnieniem testu warunków skrajnych.

Rada Nadzorcza Banku otrzymuje w cyklach kwartalnych syntetyczną informację dotyczącą struktury funduszy własnych, poziomu całkowitego wymogu kapitałowego oraz kształtowania się współczynników kapitałowych.

4. Fundusze własne

Zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenie CRR), fundusze własne Banku Spółdzielczego w Jaworznie składają się z następujących elementów:

1) Kapitał Tier I:

- a) opłacone instrumenty kapitałowe - fundusz udziałowy wpłacony przez członków Banku do dnia 28 czerwca 2013 roku,
- b) kapitał rezerwowy - fundusz zasobowy tworzony zgodnie ze statutem Banku z nadwyżki bilansowej i wpłat wpisowego,
- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony zgodnie z ustawą Prawo bankowe i statutem Banku,
- d) skumulowane inne całkowite dochody - fundusz z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych

2) Kapitał Tier II:

- a) korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej - rezerwa na ryzyko ogólne tworzona zgodnie z ustawą Prawo bankowe.

Tabela 13. Struktura funduszy własnych według stanu na dzień 31.12.2018r. (w tys.zł)

L.p.	Pozycja	Wartość w tys.zł
1.	FUNDUSZE WŁASNE	16 919
1.1	KAPITAŁ TIER I	16 519
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	16 519
1.1.1.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej (zysk netto za 2018 rok)	819
1.1.1.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	-819
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody- fundusz z aktualizacji wyceny	135
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy tworzony z nadwyżki bilansowej i wpłat wpisowego)	15 972
1.1.1.5	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	200
1.1.1.5	Opłacone instrumenty kapitałowe- fundusz udziałowy opłacony do dnia 28.06.2013r.	242
1.1.1.5	(-) Kwota innych wartości niematerialnych i prawnych	-30
1.1.2	KAPITAŁ DODATKOWY TIER I	0
1.2.	KAPITAŁ TIER II	400
1.2.1.	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego według metody standardowej	400

5. Adekwatność kapitałowa

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych.

System zarządzania kapitałem i ryzykiem w Banku zapewnia spójną politykę relacji pomiędzy kapitałem i poziomem ryzyka oraz wewnętrzną kontrolę nad procesem oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP), gwarantującą jego prawidłowość oraz dostosowywanie się do zmieniających się warunków funkcjonowania.

Ustalenie kapitału wewnętrznego Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) określenie wymogu kapitałowego z Filaru I, zgodnie z Rozporządzeniem CRR;
- 2) oszacowanie, czy wymóg kapitałowy wynikający z Filaru I jest w pełni adekwatny do uznanych za istotne rodzajów ryzyka z tego obszaru;

- 3) pomiar kapitału wewnętrznego dla istotnych rodzajów ryzyka, lecz niepokrytych w Filarze I (istotne ryzyka Filaru II);
- 4) ocena istotności pozostałych ryzyk ocenianych w ramach Filaru II;
- 5) pomiar kapitału wewnętrznego dla istotnych ryzyk Filaru II.

Bank stosuje następujące metody wyliczania regulacyjnych wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego zgodnie z Tytułem II Części Trzeciej Rozporządzenia CRR,
- 2) metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego zgodnie z Tytułem III Części Trzeciej Rozporządzenia CRR.

Łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę ekspozycji ważonych ryzykiem pomnożoną przez 8%.

Informacje o ekspozycjach w poszczególnych klasach i wartość wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 14. Struktura ekspozycji i wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego według stanu na dzień 31.12.2018r. (w tys. złotych)

Ekspozycje według Metody Standardowej	Wartość ekspozycji po odliczeniu korekt wartości i rezerw	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymogi w zakresie funduszy własnych
Rządy centralne lub banki centralne	16 168	0	0
Podmioty sektora publicznego	100	100	8
Instytucje -banki	21 484	1 779	142
Przedsiębiorstwa	20 880	16 157	1 293
Detaliczne	5 083	3 812	305
Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	7 205	7 205	576
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	31	47	4
Ekspozycje kapitałowe	1 440	1 440	115
Inne pozycje	1 729	576	46
RAZEM	74 120	31 116	2 489

Kwota wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczona metodą podstawowego wskaźnika na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 411 tys. złotych.

Tabela 15. Adekwatność kapitałowa Banku według stanu na 31.12. 2018r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Kwota ekspozycji na ryzyko	Kwota wymogu kapitałowego
Ryzyko kredytowe	31 116	2 489
Ryzyko operacyjne	5 132	411
Łączna wartość ekspozycji i wymogu kapitałowego na ryzyka Filaru I	36 248	2 900
Ryzyko kredytowe	0	0
Ryzyko koncentracji zaangażowań	0	0
Ryzyko operacyjne	0	0
Ryzyko płynności	0	0
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0	0
Ryzyko biznesowe	0	0
Ryzyko kapitałowe, z tego:	0	0
koncentracji funduszu udziałowego	0	0
koncentracji "dużych" udziałów	0	0
Ryzyko braku zgodności	0	0
Pozostałe ryzyka, z tego:	0	0
cyklu gospodarczego	0	0
strategiczne	0	0
utraty reputacji	0	0
transferowe	0	0
nadmiernej dźwigni		
rezydualne	0	0
prawne		
modeli	0	0
Łączna wartość ekspozycji i wymogu kapitałowego na ryzyka Filaru II	0	0
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I		45,57%
Współczynnik kapitału Tier I		45,57%
Łączny współczynnik kapitałowy		46,67%
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności		46,67%

Wyposażenie kapitałowe Banku jest wystarczające w stosunku do ponoszonego ryzyka.

6. Dźwignia finansowa

Ryzyko nadmiernej dźwigni oznacza podatność instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia nieplanowanych działań korygujących jej plan finansowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogących przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Wskaźnik dźwigni Bank obliczał jako miarę kapitału Tier I Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyrażał ją jako wartość procentową.

Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji z tytułu aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I.

Wartość wskaźnika dźwigni na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 22,29%.

Bank uznaje, że ryzyko nadmiernej dźwigni nie jest ryzykiem istotnym w przypadku gdy wskaźnik dźwigni jest większy lub równy 15%.

Wskaźnik dźwigni jest raportowany Zarządowi Banku w ramach systemu informacji zarządczej w cyklach kwartalnych.

7. Aktywa wolne od obciążeń

Aktywa uznaje się za obciążone, jeżeli są one przedmiotem zastawu lub jakiegokolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej danej transakcji, z którego zakresu nie mogą być swobodnie wycofane. Na dzień 31 grudnia 2018 roku aktywa obciążone nie występowały.

Tabela 16. Aktywa nieobciążone Banku według stanu na 31.12.2018r. - wartość bilansowa (w tys. zł)

Aktywa nieobciążone	Wartość
Kredyty na żądanie	824
Instrumenty udziałowe	1 440
Dłużne papiery wartościowe	20 457
Kredyty i zaliczki inne niż kredyty na żądanie	47 997
Inne aktywa	1 735
Aktywa instytucji sprawozdającej	72 453

8. Polityka w zakresie wynagrodzeń

Na podstawie *Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (Dz.U. z 2017r.,poz.637)* Bank wprowadził *Politykę wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Jaworznie*. Polityka została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku.

Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń. Z uwagi na skalę działalności w Banku nie powołano komitetu do spraw wynagrodzeń.

Polityka określa stałe i zmienne składniki wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Wprowadzenie Polityki ma na celu:

- 1) wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i nie zachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą skłonność do ryzyka Banku,
- 2) wspieranie realizacji strategii działalności Banku,
- 3) ograniczenie konfliktu interesów,
- 4) kształtowanie kultury organizacyjnej opartej na wynikach poprzez wynagradzanie pracowników za osiągnięcie trwałych wyników odpowiadających długofalowym interesom Banku.

W Banku identyfikacji osób, których działalność zawodowa może mieć istotny wpływ na profil ryzyka Banku, dokonuje się w oparciu o kryteria jakościowe oraz ilościowe.

Uznaje się, że istotny wpływ na profil ryzyka Banku mają Członkowie Zarządu oraz Stanowisko ds. zgodności.

Stale składniki wynagrodzeń to wynagrodzenia zasadnicze, natomiast zmienne składniki wynagrodzeń to premia uznaniowa przyznawana i wypłacana, gdy jest to odpowiednio uzasadnione sytuacją finansową Banku, jego wynikami oraz efektami pracy.

Stosunek zmiennego wynagrodzenia do stałego wynagrodzenia u pracownika, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku nie może przekraczać 100%.

Wysokość wynagrodzenia (w tym premii) pracownika ds. zgodności nie może być uzależniona od wyników finansowych Banku.

Łączna kwota wypłaconej premii uznaniowej Członkom Zarządu Banku za dany rok nie może przekroczyć 2% funduszy własnych Banku.

Stosując zasadę proporcjonalności Bank wypłaca Członkom Zarządu całość premii uznaniowej po przyznaniu, pod warunkiem, że stosunek zmiennego wynagrodzenia do stałego wynagrodzenia u pracownika nie przekracza 60%, a łączna kwota wypłaconych premii za dany rok Zarządowi Banku nie przekracza 2% funduszy własnych Banku.

Tabela 17. Zagregowane informacje ilościowe dotyczące wypłaconych wynagrodzeń Członkom Zarządu Banku Spółdzielczego w Jaworznie za 2018r.

Wyszczególnienie	2018 rok
Łączna kwota stałych składników wynagrodzeń wypłaconych za 2018 rok Członkom Zarządu (3 osoby)	254 tys. zł
Łączna kwota zmiennych składników wynagrodzeń (premii) wypłaconych za 2018 rok Członkom Zarządu (3 osoby)	152 tys. zł
Fundusze własne Banku	16 919 tys.zł
Stosunek zmiennego wynagrodzenia do stałego wynagrodzenia	60%
Udział procentowy wypłaconej premii w funduszach własnych	0,90%

Oceny efektów pracy Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza Banku raz w roku na pierwszym planowanym posiedzeniu w oparciu o kryteria ilościowe oraz jakościowe.

Ocena efektów pracy w oparciu o kryterium ilościowe obejmująca niżej wymienione wskaźniki Banku osiągnane w ostatnich trzech latach jest pozytywna w przypadku, gdy:

- 1) uzyskany wynik finansowy brutto stanowi co najmniej 90% planowanych założeń,
- 2) roczny przyrost funduszy własnych jest nie niższy niż 3%,
- 3) całkowity współczynnik kapitałowy kształtuje się na poziomie nie niższym niż 15%,
- 4) jakość portfela kredytowego nie uległa znacznemu pogorszeniu, to znaczy udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem jest niższy niż 10%,
- 5) stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE netto) kształtuje się na poziomie nie niższym niż 4,5%,
- 6) stopa zwrotu z aktywów (ROA netto) kształtuje się na poziomie nie niższym niż 1%,
- 7) wskaźnik efektywności kosztowej C/I kształtuje się na poziomie nie wyższym niż 73%.

Tabela 18. Wyniki Banku Spółdzielczego w Jaworznie w latach 2016-2018

w tys.zł

L.p.	Wyszczególnienie	2016r.	2017r.	2018r.
1.	Uzyskany wynik finansowy brutto	948	962	965
2.	Planowany wynik finansowy brutto	947	952	957
3.	Wykonanie wyniku finansowego w %	100,1%	101,0%	100,9%
4.	Roczny przyrost funduszy własnych Banku	5,7%	4,6%	7,1%
5.	Całkowity współczynnik kapitałowy	47,13%	45,41%	46,67%
6.	Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem	1,84%	1,24%	0,91%
7.	Stopa zwrotu z kapitału ROE (netto)	4,84%	4,92%	4,79%
8.	Stopa zwrotu z aktywów ROA (netto)	1,16%	1,24%	1,17%
9.	Wskaźnik efektywności kosztowej C/I	68,28%	66,07%	65,93%

Ocena efektów pracy w oparciu o kryterium jakościowe Członków Zarządu jest pozytywna jeżeli w okresie oceny Członek Zarządu:

- uzyskał absolutorium - wszyscy Członkowie Zarządu otrzymali w ostatnich trzech ocenianych latach absolutorium - Uchwały Zebrania Przedstawicieli: Nr 2/2016 z dnia 28.06.2016r., Nr 3/2017 z dnia 27.06.2017r., Nr 4/2018 z dnia 22.06.2018r.
- uzyskał pozytywną ocenę rękojmi należytego wykonania obowiązków zgodnie z art.22aa Ustawy Prawo bankowe - wszyscy Członkowie Zarządu zgodnie z dokonaną przez Radę Nadzorczą oceną spełniają wymagania określone w art.22aa Ustawy Prawo bankowe - Uchwały Rady Nadzorczej: Nr 16/2016 z dnia 7.06.2016r., Nr 10/2017 z dnia 5.06.2017r., Nr 3/2018 z dnia 21.03.2018r.
- w stosunku do Członka Zarządu nie zostały orzeczone prawomocne wyroki sądowe dotyczące popełnienia przestępstwa na szkodę Banku - nigdy nie były i nie są prowadzone żadne sprawy sądowe przeciwko Członkom Zarządu.

Oceny efektów pracy Stanowiska ds. zgodności dokonuje Zarząd Banku na podstawie realizacji celów określonych w Regulaminie funkcjonowania Stanowiska ds. zgodności oraz rocznym planie działania.

Zarząd Banku na posiedzeniu w dniu 27 lutego 2019 roku biorąc pod uwagę pełną realizację celów określonych w ww. Regulaminie oraz rocznym planie działania pozytywnie ocenił efekty pracy tego stanowiska.

9. Informacje podlegające ogłaszaniu zgodnie z art. 111a ust.4 ustawy Prawo bankowe

9.1. Opis systemu zarządzania, w tym systemu zarządzania ryzykiem

Opis systemu zarządzania zawarto w części 3 *Cele, strategię i zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka* niniejszego dokumentu.

9.2. Opis systemu kontroli wewnętrznej

Zasady organizacji systemu kontroli wewnętrznej w Banku zostały określone w *Regulaminie kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jaworznie*. System kontroli wewnętrznej jest dostosowany do struktury organizacyjnej Banku.

9.2.1. Cele systemu kontroli wewnętrznej

Celem systemu kontroli wewnętrznej, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego oraz Statutu Banku jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania,
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem,
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

9.2.2. Rola Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy:

- 1) zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich komórkach organizacyjnych Banku funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz stanowisko ds. zgodności;
- 2) zapewnienie niezależności stanowisku ds. zgodności oraz zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika na tym stanowisku;
- 3) podejmowanie działań mających na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze stanowiskiem ds. zgodności oraz Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w ramach realizacji funkcji audytu

wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

2. Rada Nadzorcza Banku :

- 1) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej;
- 2) monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od stanowiska ds. zgodności, innych komórek pełniących funkcje kontrolne, Zarządu Banku oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego;
- 3) dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu;
- 4) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd Banku, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności.

3. Komitet Audytu wspiera działania Rady Nadzorczej Banku w celu prawidłowego i skutecznego stosowania przez Bank zasad sprawozdawczości finansowej, kontroli wewnętrznej oraz współpracy z biegłym rewidentem Banku.

4. Zadania realizowane przez Komitet polegają na:

- 1) analizie przedstawianych przez Zarząd Banku informacji dotyczących istotnych zmian w rachunkowości;
- 2) analizie, wspólnie z Zarządem Banku, rocznego sprawozdania finansowego oraz wyników badania tych sprawozdań;
- 3) przedstawianiu Radzie Nadzorczej Banku rekomendacji w sprawie zatwierdzenia zbadanego przez audytora rocznego sprawozdania finansowego;
- 4) ocenie przynajmniej raz w roku systemu kontroli wewnętrznej;
- 5) ocenie procesu zarządzania ryzykiem dla zapewnienia właściwego prowadzenia działalności bankowej;
- 6) uzyskiwaniu co kwartał raportów od Zarządu Banku dotyczących wyników identyfikacji, oceny, kontroli i modyfikacji wielkości i profilu ryzyka braku zgodności.

9.2.3. Schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach:

- 1) Poziom I to funkcja zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Banku,
- 2) Poziom II to kontrola wewnętrzna instytucjonalna realizowana przez Bank Zrzeszający, Stanowisko ds. zgodności oraz kontrola funkcjonalna, niezależne od procesu zarządzania ryzykiem na Poziomie I,
- 3) Poziom III to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, na mocy zapisów Ustawy o bankach spółdzielczych oraz Umowy SSOZ BPS audyt wewnętrzny jest realizowany wyłącznie przez SSOZ BPS. Audyt wewnętrzny podlega organizacyjnie Prezesowi Zarządu SSOZ i funkcjonalnie Radzie Nadzorczej SSOZ i tylko te jednostki są odpowiedzialne za dokonywanie oceny skuteczności i efektywności III poziomu kontroli.

Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje wszystkich pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań przypisanych tej funkcji.

Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

Kontrola realizowana na Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego komórki organizacyjne Banku niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na Poziomie I, z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.

Kontrola ta ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na Poziomie II jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na poziomie I i Poziomie II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku.

W strukturze Banku działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność stanowiska ds. zgodności.

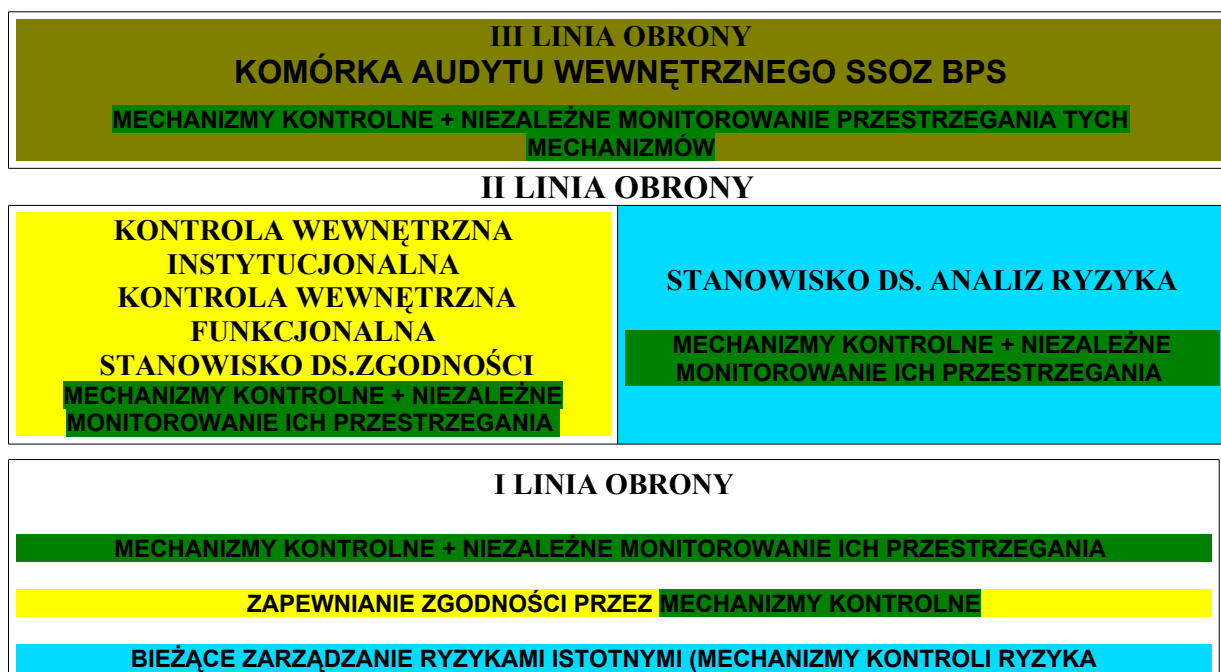
Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę

w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banku.

Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.

W strukturach SSOZ BPS działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.

TRZY LINIE OBRONY = SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ + SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

 Audyt wewnętrzny w ramach III linii obrony

 Zapewnianie zgodności w ramach I i II linii obrony

 System zarządzania ryzykiem w ramach I i II linii obrony

 Mechanizmy kontrolne SKW + niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów w ramach I,II,III linii obrony

9.2.4. Funkcja kontroli

Na funkcję kontroli składają się:

- 1) mechanizmy kontrolne,

- 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych,
- 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne co najmniej procesom istotnym.

Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:

- 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
- 2) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne, oraz z kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

Zarząd Banku zatwierdza listę istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi systemu kontroli wewnętrznej. Zarząd Banku zapewnia dokonywanie regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności.

9.2.5. Umiejscowienie, zakres zadań, niezależność stanowiska ds. zgodności

W Banku Spółdzielczym w Jaworznie w Zespole zarządzania ryzykami i analiz wyodrębnia się:

- 1) Stanowisko ds. analiz ryzyka,
- 2) Stanowisko ds. zgodności.

Proces zapewniania zgodności jest realizowany w Banku zarówno przez Stanowisko ds. zgodności, jak i pozostałe komórki w ramach funkcji kontroli, zgodnie z przypisanymi przez Zarząd zadaniami.

Do podstawowych zadań stanowiska ds. zgodności należy:

- 1) identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi;
- 2) sporządzanie raportów z zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku dla Zarządu i Rady Nadzorczej w ramach systemu informacji zarządczej;

Stanowisko ds. zgodności ma zagwarantowaną niezależność poprzez jego usytuowanie w strukturze organizacyjnej Banku, to jest bezpośrednią podległość Prezesowi Zarządu oraz możliwość bezpośredniego kontaktu z członkami zarządu i rady nadzorczej a także poprzez swobodny dostęp do dokumentów, informacji, systemów informatycznych niezbędnych do

wykonywania czynności kontrolnych.

Stanowisko ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu w przypadku gdy rozpatrywane sprawy dotyczą zarządzania systemem ryzykiem i systemem kontroli wewnętrznej.

9.2.6. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą Banku.

Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II poziomu w oparciu o następujące dokumenty i informacje:

- 1) wyniki kontroli / przeglądów / audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki wewnętrzne i zewnętrzne banku,
- 2) wyniki audytów realizowanych przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
- 3) wyniki niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych procesów istotnych,
- 4) wyniki badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta,
- 5) ocena BION,
- 6) ocena punktowa nadawana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS o wynikach oceny.

9.3. Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń

Informacje dotyczące polityki wynagrodzeń zostały zawarte w części 8 *Polityka w zakresie wynagrodzeń* niniejszego opracowania.

9.4. Informacja o spełnianiu przez członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa ustawy Prawo bankowe.

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu Banku podlegają ocenie w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków a także rękojmi należytego wykonywania tych obowiązków.

Oceny Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli a oceny Członków

Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza Banku. Ocena jest dokonywana przed powołaniem oraz w trakcie pełnienia funkcji.

Wszyscy Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu zgodnie z dokonaną za 2018 rok oceną spełniają wymagania określone w art.22aa ustawy Prawo bankowe.

Bank Spółdzielczy w Jaworznie podejmuje szereg działań zmierzających do poprawy jakości zarządzania ryzykiem i podnoszenia efektywności działalności Banku przy zachowaniu bezpieczeństwa jego działania. Prawidłowy i skuteczny proces zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową pozwoli Bankowi na dynamiczny i bezpieczny rozwój.